

Harry Benjamin ressurssenter 20 år

Jubileumshefte
2000-2020/2021

Forord

«Dråpen uthuler ikke steinen ved makt, men ved stadig å falle» (Ovid)

Det er stort å få æren av å skrive et hefte til HBRS sitt 20 årsjubileum. Lite visste vi hva vårt første møte med HBRS (LFTS) skulle føre til. Organisasjonen var fersk da vi møtte den for første gang tidlig på 2000 tallet. Fersk uten at det fremgikk av den profesjonelle gjennomføringen av arrangementet vi var på.

Vi hadde vårt enkeltpersonforetak med fokus på hjelp og støtte til dem som opplever kjønnsinkongruens som det heter i dag.

En ledetråd for HBRS og oss har vært å anerkjenne hvert enkelt menneskes rett til å definere seg selv.

Allikevel trenger vi språk og begreper for å kommunisere hva vi gjør og vi må finne ord og uttrykk slik at vi ikke definerer andre eller setter mennesker i båser de ikke føler seg hjemme i.

*«Mennesker skal passe
i samfunnets skuffer.
Samfunnet krever det,
ingen vet hvorfor.
Listelig lempes man,
lirium larium, ned i et rum,
i et stort skuffedarium.»*

Piet Hein

Vår kontakt med HBRS utviklet seg til samarbeid med ulike prosjekter og oppgaver. Vi fant fort ut at vi hadde et sammenfallende syn på hva som er viktig. Rask og ubyråkratisk hjelp og støtte til mennesker som har det vanskelig uten å spørre hvem er du. Det var også tydelig at de fleste mennesker som arbeider med mennesker - i barnehage, skole, helsevesen - hadde behov for økt mangfoldskunnskap. Stiftelsen Stensveen-trygg i eget uttrykk, som vår virksomhet etterhvert var blitt til, legger stor vekt på informasjonsarbeid. Sammen med HBRS fant vi fort fram til at vi har mye å samarbeide om. Tankene våre om informasjonsarbeid var sammenfallende og bygget på samme filosofi. Den grunnleggende kunnskapen om mangfold, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk er uavhengig av organisasjonsfilosofi. Vi ønsker å formidle det samme.

Fokus på hva vi er enige om og kan samarbeide om styrker begge organisasjonene. Gjennom samarbeid og dialog kan vi være med på å påvirke hverandre i god og konstruktiv retning.

Takk for godt samarbeid og vennskap.

Marion Arntzen og Harald Sundby

Innholdsfortegnelse

Forord.....	2
Hilsen fra daglig leder, Tone Maria Hansen.....	4
Hilsen fra styreleder, Benjamin Solvang.....	5
Historien til HBRS 2000 -2020 (2021)	6
<i>Tilbake til starten – forhistorien.....</i>	<i>7</i>
<i>Etablering av HBRS.....</i>	<i>8</i>
<i>De første årene 2000 -2003</i>	<i>9</i>
<i>Mellomårene 2003 - 2008.....</i>	<i>11</i>
<i>HBRS vokser 2010 -2015</i>	<i>16</i>
<i>Nye tider.....</i>	<i>19</i>
.....	22
<i>Coronatid</i>	<i>23</i>
<i>Inn i framtiden.....</i>	<i>24</i>
Hva er Kjønnssinkongruens og kjønnsdysfori.....	24
Kunnskap ut i samfunnet	26
<i>Politikk og lobby.....</i>	<i>26</i>
<i>Kunnskap til alle</i>	<i>30</i>
Organisasjonen Harry Benjamin ressurscenter	33
<i>Om organisasjonen</i>	<i>33</i>
<i>HBRS styret.....</i>	<i>34</i>
<i>Alenepappa for hele HBRS fra 2000 til 2005.....</i>	<i>35</i>
<i>Foreldre og familieforening</i>	<i>37</i>
<i>HBRSU</i>	<i>38</i>
<i>Regionallag</i>	<i>38</i>
<i>Alexandras Minnefond.....</i>	<i>38</i>
<i>Medlemmene i fokus.....</i>	<i>39</i>
<i>Tilbud i dag.....</i>	<i>39</i>
Helsetilbudet.....	41
<i>Behandling før 2000.....</i>	<i>41</i>
<i>Nedleggelse av behandlingstilbudet.....</i>	<i>41</i>
<i>Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnssinkongruens.....</i>	<i>42</i>
<i>Regionale senter</i>	<i>42</i>
Etterord - drømmene videre	43

Hilsen fra daglig leder, Tone Maria Hansen

Kjære lesar, en tanke – en drøm – et eventyr

Det begynte med en tanke i mitt hode i 1999. En artikkel i Avis1 i Oslo vekket min interesse og engasjement. Sjefslegen på Rikshospitalet informerte om at behandlingen for kjønnsdysfori sannsynlig ville legges ned i begynnelsen av 2000. Jeg forsto at noe måtte gjøres. Tanken var å få opp en organisasjon for å stoppe en nedleggelse av en behandling som hadde vært livreddende for meg.

Jeg kjente ingen andre som var i kjønnsbekreftende behandling eller ferdig. Jeg kjøpte en PC og søkte på internett etter andre. Jeg var så heldig at jeg traff på noen fantastiske mennesker som var like engasjerte som meg. Mikael, Siri, Hege, Karin, Cato og Monica. I sammen stiftet vi den første organisasjonen i Norge for pasientgruppen på Rikshospitalet.

Behandlingen ble lagt ned, men vi ga oss ikke og etter et fantastisk arbeid fra alle i styret fikk vi behandlingen tilbake etter omtrent 2 års helsepolitisk arbeid.

Min drøm var at HBRS skulle bli en viktig aktør for denne gruppen og ikke minst vise omsorg og være

til hjelp for alle som kontaktet oss. Svært mange hadde dårlig psykisk helse og det var viktig å kunne tilby sosiale sammenkomster og bygge nettverk. HBRS sommerleir ble vårt største og viktigste arrangement for nettverksbygging som startet i 2010 på Stensveen ressurscenter.

Jeg forsto ikke i 1999 at det som var en tanke etter hvert ble til nærmest et eventyr som etter 20 år fortsatt utvikler seg og vokser. Men jeg har lært at ingenting kommer av seg selv og at intet menneske klarer alt alene. Vi er avhengig av hverandre. Det er når vi kommer sammen som store ting kan skje og utvikle seg til det vi kan kalle et eventyr.

Min store takk går til alle tillitsvalgte i landsstyret, foreldreforeningen, HBRSU, regionallag og andre som i disse 20 årene har bidratt til at HBRS har utviklet seg og fortsatt er en viktig aktør.

Jeg er trygg på at det nåværende styret og vara med Benjamin, Mikael, Eva, Ivan, Ingvill, Hege og Sonja, vil ta HBRS til nye høyder i sammen med viktige samarbeidspartnere som Marion Arntzen, Harald Sundby, Asle Offerdal, Monica Wegling og Laura McMahon.

Jeg avslutter med et dikt av *John Donne* som ble skrevet for mange hundre år siden. Men som er like aktuelt nå. Tolkningen er at ethvert menneske er en del av en helhet. Vi er forbundet med hverandre og avhengige av hverandre og ethvert menneskes død reduserer meg fordi jeg er en del av helheten.

Intet menneske er en øy

Intet menneske er en øy, hel og ubeskåret i seg selv. Hvert menneske er et stykke av fastlandet, en del av Det Hele. Om en jordklump skylles bort av havet, blir Europa mindre, på samme vis som en landtunge blir det, eller som et jordegods tilhørende dine venner eller deg selv, må bli det.

Hvert menneskes død forminsker Meg, ti jeg er innesluttet i Menneskeheten.

Gå derfor aldri ut for å spørre: "Hvem ringer klokken for?"

Klokkene ringer for deg.

Hilsen fra styreleder, Benjamin Solvang

20-års jubileum, la oss feire!

Det var tankene våre, det er tross alt en bragd å bygge opp en organisasjon fra intet, for så å få den til å gå og bli større, år etter år, i 20 år. En organisasjon som blir anerkjent av politikere for å være en «svært profesjonell organisasjon, som mange andre organisasjoner har mye å lære av».

En organisasjon som har arrangert mange store konferanser, holdt utallige kurs og foredrag og som har svart på tusenvis av telefoner og eposter. HBRS har jobbet for rettigheter, hjelpemidler, bedre behandling, forståelse og sosial aksept og ikke minst støtte og omsorg til hvert enkelt menneske som har tatt kontakt. *Det* er noe som krever en storslått feiring, i en stor sal, med musikk og underholdning, med god 3 retters middag, bobler i glasset og en skål eller to eller tre. Hvor alle pynter seg og møtes i hopetall, klemmer, danser, feirer og ler i sammen. Slik ble det ikke, isteden har vi alle sittet hjemme, foran dataskjermene og tastaturet, hatt videomøter over zoom eller teams i joggedressen og hvor sprit og munnbind har fått ny betydning. Vi har måtte stå sammen, med å stå hver for oss. Det har vært et krevende og vanskelig år for oss alle. Med andre ord, så langt i fra en feiring vi kan komme.

Dette året har også vist oss at vi kan få til det utroligste, når vi jobber sammen mot et mål. Sammen er vi sterke. Det er også slik HBRS har blitt til. Det startet med en person, med en ide og et ønske om å hjelpe menneskene som kommer etter. I løpet av disse 20 årene har mange gitt sitt bidrag, med både stort og smått, i korte eller lengre perioder. Dette har gitt oss det HBRS vi har i dag. En organisasjon, skapt av enkeltmennesker, i store og små roller, som alle har jobbet mot et mål, å gjøre denne reisen litt enklere for menneskene som kommer etter.

Sammen er vi sterke! For at vi skal fortsette å jobbe og bidra i 20 nye år må vi ha med flere på laget. Flere som ønsker å bidra med både stort og smått, i korte og lengre perioder, som vil være med å jobbe mot det samme målet, å hjelpe de som kommer etter.

Historien til HBRS 2000 -2020 (2021)

Hvem skulle trodd i året 2000 at HBRS i 2021 skulle ha mer enn 700 medlemmer? Hvem skulle trodd at vi kunne samle så mange som vi er her i dag på vårt 12. sommertreff, til og med midt i en verdensomspennende koronapandemi.

I 2020 skulle vi feiret vårt 20 årsjubileum, men så kom covid 19 og forstyrret vårt jubileum og det

meste ellers i samfunnet. Men her er vi; nytt sommertreff og forskjøvet jubileumsfeiring.

Dette jubileumshefte er mer enn et festskrift, det er også historien om hvordan HBRS ble til og hva som har hendt i disse 20 (21) årene. Når vi ser tilbake på alt som er gjort i HBRS sitt navn blir vi overveldet. Gled dere til å lese historien og la dere begeistre over det store arbeidet som er gjort av en liten gruppe mennesker. Kjenner gjerne på stoltheten av å være en del av denne historien og på den måten ha bidratt til å øke kunnskap og forståelse for

kjønnsmangfold. Veien hit har vært lang og kronglete, med ris og ros samt opp- og nedturer. Aller mest har det vært glede for hver eneste som har fått venner og noen å dele sin historie med i HBRS. Gratulerer med dagen og årene til alle dere som har bidratt til at HBRS er det vi har i dag.

Kjært barn har mange navn heter det. Vår organisasjon har også hatt flere navn (og logoer). Vi startet med LFTS, deretter LFTK og i dag HBRS. Bak forkortelsene er navnet vårt. Først *Landsforeningen for Transseksualisme*. Med åpenhet og bevisstgjøring av hvem vi er brukte vi navnet *Landsforeningen for Transkjønnene* en stund. Så ble navnet endret til *Harry Benjamin Ressurssenter* som vi heter i dag.

Hva slags organisasjon er det som skjuler seg bak dette navnet?

«HBRS er en landsdekkende pasient- og brukerorganisasjon for personer som opplever kjønnsdysfori, kjønnsinkongruens og kjønnsidentitetsutfordringer, med hovedfokus på kjønnsdysfori, samt deres pårørende. HBRS arbeider for å stryke helsetilbudet for sine medlemmer både nasjonalt, regionalt og lokalt.» (fra HBRS vedtekter 2021)

Logoen vår har også blitt endret. Den første var en fin og glad delfin. Underteksten lød «Vi er som

delfinen; gode, snille, kloke og vi gjør alt vi kan for å hjelpe de som trenger det.» Dette syntes Tone Maria var så levende og snilt at den ble værende helt til noen trodde at HBRS forhandlet med fisk.

Delfinen ble avløst av en mer formell logo før vi igjen endret med navneskiftet til HBRS

Harry Benjamin Ressurssenter

BARN - UNGE - VOKSNE - FAMILIE

Tilbake til starten – forhistorien

«*Livet forstås baklengs - men må leves forlengs*» sa Søren Kierkegaard.

Når vi nå snur oss og ser tilbake på hva som har hendt i historien, må vi se lengre enn tiden HBRS har bestått. Mange mennesker har gått foran og våget å leve ut sine liv til tross for at de utfordret samfunnets normer.

1952, Christine Jørgensen

«Fra eks-soldat til blond skjønnhet». Slik lød overskriften på forsiden av Daily News 1. desember 1952. Oppslaget handlet om Christine Jørgensen, tidligere George, som hadde gjennomgått kjønnsbekreftende behandling i København. Det var historien om den første vellykkede kjønnskiftebehandlingen i verden, en historie som også skulle bli viktig i Norge.

Her er Christine Jørgensen i Lillehammer.

Billedbladet NÅ 1953, nr. 4, 21. februar

1961

Eddie Espelid var den første personen i Norge som fikk kjønnsbekreftende hormonbehandling for transseksualisme.¹

1962

Første kvinne til mann (KtM) kjønnsoperasjon i Norge blir utført på Aker sykehus. J. H. Vogt ved Aker sykehus hadde da ansvaret for KtM-operasjoner.

1963

Første mann til kvinne fikk kjønnskorrigerende operasjon på Rikshospitalet. Samtlige operasjoner som er utført i Norge fra og med 1963 er utført på Rikshospitalet som var pålagt et offentlig ansvar for behandling av diagnosen transseksualisme. Samme år får personer med kjønnsdysfori nytt personnummer etter hovedoperasjon. Personer med kjønnsdysfori blir juridisk likestilt med kvinner og menn i Norge.

¹ <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/rett-til-rett-kjonn/>

1979

I 1979 ble HBIGDA (WPATH fra 2007) etablert.

The World Professional Association for Transgender Health (WPATH) var opprinnelig kalt Harry Benjamin International Gender Dysphoria Association (HBIGDA), etter Harry Benjamin, dr. med. (1885 – 1986).

Dr. Benjamin var en av de første legene som arbeidet med personer som opplevde kjønnsdysfori.

Med få unntak har WPATH annethvert år avholdt internasjonale symposier/konferanser. Ansvar for å arrangere konferansene blir tildelt forskjellige fagmiljøer og organisasjoner.

1990/91

Tone Maria sitter på venterommet til Helserådet hos Berthold Grünfeldt på St. Olavsplass. Der sitter det også en annen person. Det var første gang Tone Maria traff andre i samme situasjon, en kvinne som var ferdig operert.

Etablering av HBRS

I 1999/2000 var det oppstått en situasjon ved Rikshospitalets avdeling som behandlet transseksuelle. Faggruppen som arbeidet med transseksuelle trakk seg fordi de mente ordningen ikke var forsvarlig. Rikshospitalets ledelse varslet derfor Statens helsetilsyn om at virksomheten ville bli nedlagt².

Tone Maria leste denne triste nyheten i Avis 1, en gratis avis i Oslo.

Det første som slo henne var at her kommer ingen til å stå på barrikadene. Hun tenkte derfor at jeg må starte en pasientorganisasjon. Selv var hun ferdig med sin behandling og kirurgi. På bakgrunn av sin egen erfaring forsto hun viktigheten av at de som nå fikk avbrutt sin behandling, og de som kommer etter, ikke hadde noen plass hvor de kunne få hjelp med sin kjønnsinkongruens. Tone Maria kjente ingen andre i samme situasjonen som henne. Hun søkte på nettet etter transseksuelle og traff flere, men ingen som delte tanken på å bygge opp en organisasjon.

Hun søkte videre og fant Mikael Scott Bjerkli som allerede da hadde egen hjemmeside. Han hadde også vært på TV 2 i «God Morgen Norge» i 1997. Mikael tente på ideen og ble med på å starte organisasjonen.

Deretter traff hun Siri Svenberg, som var veldig positiv og var midt i egen behandling og ble rammet av nedleggelsen. Siri kjente Hege og Tone Maria tok kontakt med Hege. De bodde nær hverandre i Oslo og fant tonen med en gang og var de første som snakket sammen om situasjonen på Rikshospitalet. Nå var de blitt 4 personer i gruppen.

Tone Maria traff Karin Pedersen som også hadde vært gjennom kjønnskorrigerende på en kontroll ved Rikshospitalet. Da Karin ble spurt om å være med å starte en organisasjon svarte hun umiddelbart ja.

I slutten på 1999 hadde de fem sitt første møte hjemme hos Hege og bestemte seg for at nå starter vi.

Tone Maria Hansen, Hege Catrine Røstlien, Mikael Scott Bjerkeli, Siri Svenberg og Karin Pedersen skal ha æren for at LFTS ble startet 9. januar 2000. Like etter oppstart ble to nye styremedlemmer ønsket velkommen; Cato Lampe Mortensen og Monica Myklebust.

² <https://haarfagre.files.wordpress.com/2012/10/behandlingstilbud-transseksuelle.pdf>

De første årene 2000 -2003

2000

I Norge blir behandlingen for personer med kjønnsdysfori nedlagt 1. januar 2000. Fram til behandlingen for de som fikk diagnosen transseksualisme ble nedlagt i 2000, var behandlingen basert på evaluering av psykiatere utenfor Rikshospitalet. Psykiaterne utførte sitt arbeid på timelønn. Det var kun en sykepleier på halv stilling som var ansatt for å arbeide med personer med kjønnsdysfori.

Harry Benjamin Ressurssenter HBRS (LFTS fram til 2009) ble stiftet 9. januar 2000. HBRS begynte med

engang med et avgjørende helsepolitisk arbeid og med synliggjøring i media. Det var helt nødvendig at noen av styremedlemmene valgte å stå fram offentlig for å gi personer med kjønnsdysfori et ansikt.

Lørdag 5. februar ble for første gang personer med kjønnsdysfori synliggjort som gruppe i media. Da hadde Lørdagsrevyen på NRK et 5 minutters innslag med nyvalgt leder i HBRS, Tone Maria Hansen. Hun fortalte at den første organisasjon av og for personer med kjønnsdysfori var stiftet. Den tragiske situasjonen med at behandlingen i Norge var nedlagt ble også tatt opp.

I Stortingets spørretime 14. februar ble for første gang personer med kjønnsdysfori en sak. Der måtte Helseminister Dagfinn Høybråten svare på spørsmål fra representanter fra SV og Høyre. I april arrangeres den første sosiale samling for personer med kjønnsdysfori i HBRS sine lokaler på St. Olavs plass.

I april, på Karl Johans gate, hadde vi også vår første stand der personer med kjønnsdysfori synliggjorde HBRS og diagnosen transseksualisme.

I HBRS/LFTS sitt nyhetsarkiv kan vi lese følgende omkring nedleggelsen av tilbudet til transseksuelle og opprettelsen av HBRS/LFTS:

«Landsforeningen for transseksuelle fortviler over at behandlingstilbudet for kjønnsoperasjoner er lagt ned i Norge etter at sentrale fagpersoner har trukket seg fra sine funksjoner. Sosial- og helseminister Tore Tønne har lovet at behandlingstilbudet til transseksuelle skal komme på bena igjen. I mellomtiden risikerer enkelte dype depresjoner og i verste fall selvmord.

Tone Maria Hansen, leder i LFTS - Landsforeningen for transseksuelle, mener situasjonen kan bli dramatisk desto lenger tid det går før kjønnskifteoperasjoner kommer i gang igjen i Norge. Hun forteller til Skeive nyheter at foreningen har en god dialog med Sosial- og helsedepartementet. I brev til foreningen skriver helseminister Tore Tønne at «Sosial- og helsedepartementet bekrefter at departementet vil følge opp det videre behandlingstilbudet til transseksuelle, og gjennom prioriteringer i budsjett og tildelingsbrev sørge for at de får et faglig godt behandlingstilbud.»

Hansen får allikevel en travel høst. - Vi har drevet lobbyvirksomhet på Stortinget, sier hun. I høst må vi starte ny lobbyvirksomhet for å få medlemmene av sosialkomiteen til å forstå at midler må øremerkes på budsjettet til Rikshospitalet.

Det var 1. januar i år at begge de to psykiaterne Ira Haraldsen og Berthold Grünfeldt i Tverrfaglig behandlingsteam for transseksuelle trakk seg fra sitt arbeid. De ønsker at deres funksjon skal formaliseres for å sikre at den videre kjønnskønverteringen skal drives forsvarlig. Den eneste plastikk-kirurgen som utfører kjønnskifteoperasjoner i Norge har også sagt opp sin stilling ved Rikshospitalet. Dermed er krisen et faktum.

- Vi er nokså sikre på at tilbudet kommer på beina igjen, men antagelig ikke før tidligst i 2001, sier Hansen til Skeive nyheter. Flere risikerer i så fall å måtte vente totalt to-tre år, før de kan få et tilbud. I verste fall risikerer vi dype depresjoner og selvmord, sier hun og refererer en svensk undersøkelse som viser at én av fire transseksuelle i vårt naboland har prøvd å ta sitt eget liv.

Landsforeningen for de transseksuelle ble opprettet ved årsskiftet. Bakgrunnen er at behandlingstilbudet fullstendig ble lagt ned, sier Tone Maria Hansen. - Dessuten ønsker foreningen å styrke både kunnskap og forståelse om transseksualitet. Fra før eksisterer foreningen FPE, FPE-Norge - forening for transvestitter som ønsker den nye foreningen velkommen.

- Det som er viktig for oss er at foreningen er for alle transseksuelle. Vi skal love at vi skal arbeide hardt for at vi alle skal få et meget godt behandlingstilbud så fort som overhode mulig, sier Hansen. Den forrige helseministeren lovet i Stortinget at de tolv som allerede var under hormonbehandling, skulle ble ferdigbehandlet. Denne ferdigbehandlingen starter nå i høst. Men for alle andre transseksuelle så er det pr i dag ikke noe behandlingstilbud.»

2001

Den 20. oktober var det 235 deltagere tilstede i Folkets Hus på seminaret "Transseksuelle i Fokus". Seminaret ble arrangert av Landsforeningen for Transseksuelle, LFTS. Seminaret er det største, og første i sitt slag, som har blitt arrangert i Norden. Det var transseksuelle og andre transepersoner til stede, men majoriteten av deltagerne besto av psykologer og leger samt medisin-, psykolog- og sexologstudenter.

Målet med seminaret var å sette søkelyset på de problemer som transseksuelle sliter med. Dessuten ble det holdt foredrag om de nyeste metodene innen TS-kirurgi presentert av anerkjente kirurger som Stan Monstrey og Gunnar Kratz.

De som fikk størst respons fra publikum var transseksuelle selv. Monica Myklebust og hennes mor Sissel Voilås holdt et foredrag som fikk publikum til både å le og gråte.

I sitt foredrag satte Tone Maria Hansen lys på det medmenneskelige og utfordret det offentlige til å sette inn tiltak overfor denne pasientgruppen. Seminaret ble en suksess og et løft for HBRS/LFTS. Dette bekreftet HBRS som en seriøs og hardt arbeidende organisasjon.

Vi feirer det som feires kan. LFTS er ett år.

2002

I januar 2002 kom behandlingen på Rikshospitalet i gang igjen takket være HBRS sitt helsepolitiske arbeid. HBRS krevde at Rikshospitalet måtte ansette flere fagpersoner som kun skal arbeide med pasienter som opplever kjønnsdysfori. Videre at de må leie inn kirurg fra Sverige for å lære opp norske kirurger. Rikshospitalet oppretter GID- klinikken med fire ansatte og leier inn en svensk kirurg som arbeidet med denne pasientgruppen i Sverige. For første gang ansatte Rikshospitalet leger og psykologer til kun å arbeide med pasienter med kjønnsdysfori og kvaliteten på behandlingen blir nå betydelig bedre enn før behandlingen ble nedlagt.

Justisdepartementet, i samarbeid med HBRS, la fram forslag til ny navnelov som gir personer med kjønnsdysfori rett til å skifte navn før de kommer i behandling på Rikshospitalet. HBRS sørget også for at alle skulle kunne skifte fornavn om de ønsket det, ved å vise til at det også gjelder de med «transgender» identitet.

Folketryktdloven godkjente viktige rettigheter som brystproteser og parykk for pasienter med kjønnsdysfori.

Dette året flyttet LFTS/HBRS til nye kontorlokaler i Røde-kors huset i Hausmannsgate 7, Oslo.

Mellomårene 2003 - 2008

2003

For første gang får HBRS prosjektmidler til å arbeide med kunnskap for helsearbeidere. HBRS får 1,5 millioner i et 3 årlig prosjekt fra Helse- og omsorgsdepartementet.

HBRS og GID-klinikken (Gender Identity Disorder-klinikk) på Rikshospitalet innleder et viktig samarbeid ved å holde kurs for helsearbeidere rundt om i Norge.

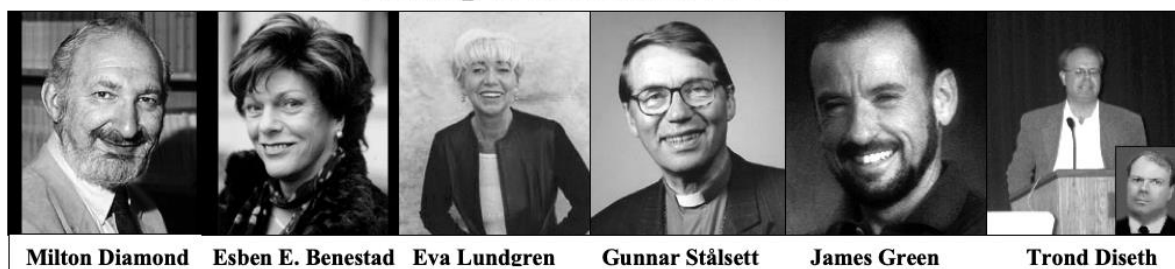
NRK viser dokumentaren «Absolutt Tone Maria». NRK skriver: «*Faktor er en serie egenproduserte dokumentarer som våger å ta standpunkt, med en nær og personlig fortellerstil. Med mennesket i fokus ønsker Faktor å gi tilstedeværelse og sette enkeltmennesket inn i en større sammenheng. Allerede da hun var syv år gammel ble Tone Maria tatt på fersken i søsterens kjole. Hun fikk kjeft av faren sin, og skammet seg over følelsene sine. Da hun kom i puberteten kollapset tilværelsen hennes fullstendig. Ingen hadde fortalt henne at det fantes noe som het transseksuell, eller at det var hjelp å få. Tone Maria kjemper nå for at andre i samme situasjon skal få et enklere liv.*»

2004

I 2004 arrangerer HBRS den første konferansen i Norden om barn og unge som søker hjelp for kjønnsdysfori. De fremste fagpersoner i verden med erfaring og kunnskap om behandling for barn og unge med en slik problemstilling holdt foredrag. Konferansen førte til at Rikshospitalet, som det første sykehus i Norden, begynte å ivareta barn og unge under 16 år ved utredning, behandling og oppfølging.

LFTS III INTERNASJONALE SYMPOSIUM

Norges Røde Kors konferansesenter, Hausmannsgt 7, Oslo
Lørdag 6. desember 2003

Arrangør: Landsforeningen for transseksuelle

Møteleder: Ira Haraldsen, GID – klinikken, RH

2005

HBRS har gjennom hele historien arbeidet for at hjelpemidler skal gjøres tilgjengelige og dekkes av det offentlige. Det er godt at vi ikke visste at dette er noe vi fortsatt må arbeide for i 2021.

NR. 3 — 2005 KR 25

TRANSSKRIFT

PAGE 3

Stønader fra folketrygden for transkjønnete

LFTS og GID – klinikken har i lengre tid arbeidet for at transkjønnete skal få hjelpemidler dekket av folketrygden. Vi har i 3 år arbeidet for å få støtteordninger for penisproteser og vester for kvinne til mann og elektrolyse, laserbehandling og vaginablokker for mann til kvinne. Dessverre vil ikke helse - og omsorgsdepartementet prioritere våre støtteordninger. Vi har nå blitt informert om at vi må få sosialkomiteen i stortinget til å støtte våre støtteordninger for at departementet skal prioritere våre støtteordninger. Dette arbeidet vil vi begynne med til høsten. Arbeids - og sosialdepartementet har derimot en helt annen forståelse for våre støtteordninger. De godkjente de støtteordninger som ligger under deres område allerede høsten 2004. Derfor får nå mann til kvinne transkjønnete støtte til parykker og brystproteser. Ta kontakt med LFTS eller GID - klinikken for mer informasjon.

Transskript

Nr. 3 — 2005 KR 25

UTGITT AV LANDSFØRENINGEN FOR TRANSKJØNNETE

STOR SUKSESS FOR LFTS – KONFERANSE OG 5 ÅRS JUBILEUM

Med Mia Gundersen, Asbjørnsen og Joh, bløtkake og foredrag feiret Landsforeningen for transkjønnete (LFTS) sine første fem år fredag 24. juni. Foreningen lanserte og delte også ut en nyopprettet pris i anledningen; Mangfoldighetsprisen som ble tildelt lege Milton Diamond fra USA.

Det var stor stemning på jubileums konferansen som hadde samlet 160 personer. Det var mange flotte foredragsholdere med vår egen Mikael Bjerkeli i spissen. Han fikk stående applaus for sitt enestående foredrag om sitt liv.

Mikael og Asbjørnsen og Joh.

Ingvill Størksen og Milton Diamond

Mia Gundersen og Ida Mellestad

HBRS deltar på HBIGDA/WPATH konferansen om kjønnsdysfori i Bologna/Italia.

Her ble HBRs, som den første pasient- og brukerorganisasjon, tildelt The World Professional

Association for Transgender Health (WPATH) sin 21. konferanse om kjønnsdysfori i Oslo, 17.-29. juni 2009.

Det første styret i foreldre- og familieforeningen
Siri Laupsa-Borge, Ivar og Lene Bollmann Pedersen,
Britt Eva Brandåstrø, Terje Bjerkeli

FORENING FOR FORELDRE ER STIFTET

Lørdag 17. september ble den første forelderforening for transkjønnerte stiftet i Norge. Det var 18 foreldre tilstede i Norges Røde Kors. Dette er historisk og en stor dag for alle som arbeider for å bedre situasjonen for transkjønnerte i Norge sier leder Tone Maria Hansen. Hun ønsker foreningen lykke til og lover å støtte foreningens videre arbeid. Foreningen vil ikke bare styrke situasjonen for foreldre og deres barn men vil også være med å styrke kunnskap og forståelsen for denne utsatte gruppen sier Hansen. Den første valgte leder for forelderforeningen i Norge ble Ivar Bollmann Pedersen. Han ønsker alle foreldre hjertelig velkommen i foreningen som skal arbeide nært sammen med styret i LFTS.

Foreldre- og familieforeningen i HBRs blir stiftet 17. september. Dermed ivaretar HBRs også foreldre og familie av voksne, unge og barn.

Dette året konkluderer Likestillings- og diskrimineringsombudet med at personer med kjønnsdysfori er omfattet av likestillingslovens kjønnsbegrep og at pasientgruppen dermed har et vern i form av likestillingslovens forbud mot forskjellsbehandling på grunn av kjønn.

LFTS i samarbeid med Stensveen Ressurssenter får innvilget prosjektet «Guttetur på Toten» fra Extra stiftelsen.

2006

Transskript
Nr. 3 — 2006 KR 25 UTGITT AV LANDSFØRENINGEN FOR TRANSKJØNNETE

Guttetur på Toten 19-21 mai

Fredagen kom og det var pakket og klart for guttetur! Fire spente gutter møtte opp på bussterminalen klokka to denne fredagen og kapret de fire bakerste plassene på Totenekspressen...

På bussturen oppover ble vi bedre kjent og pratet om løst og fast. Vi hoppet av på stoppet Lillo på Toten hvor vi ble hentet av Harald og kjørt til Stensveen nede ved Mjøsa.

Les mer på side 8

HBRS sitt organisasjonsliv går sin gang. Prosjektet «Guttetur på Toten», med støtte fra Extra stiftelsen, gjennomføres. Vi holder også et seminar for foreldre og familie med rundt 40 deltakere.

Flott seminar for foreldre og familie på Holmenkollen Hotel

Seminalet for foreldre og familie fredag 13. oktober ble meget vellykket. Det var omtrent 40 foreldre og familie medlemmer tilstede. Etter seminaret var de fleste enige om at det hadde vært en veldig nyttig og fin seminar dag. Det var en flott opplevelse å se så mange foreldre og søsken som hadde fokus på støtte og kjærighet. Seminaret og middagen på kvelden var en bekreftelse på hvor viktig det er med en foreldre/familieforening.

2007

Transskript
Nr. 5 — 2006 KR 25 UTGITT AV LANDSFØRENINGEN FOR TRANSKJØNNETE

LFTS har fått en egen post på statsbudsjettet

For første gang i norsk historie har en organisasjon for mennesker med transkjønnethet fått en egen post på statsbudsjettet. Landsforeningen for Transkjønnerte (LFTS) får 500 000 kroner i driftsstøtte fra barne- og likestillingsdepartementet. – Dette er en stor seier og en anerkjennelse av vårt arbeid, sier en svært fornøyd leder i LFTS, Tone-Maria Hanssen.

HBRS får kr 500.000 fra Barne- og likestillingsdepartementet over statsbudsjettet. Det er første gang regjeringen setter av midler på statsbudsjettet til drift av HBRs. Totalt har HBRs en økonomisk støtte på 1,2 millioner.

2008

HBRS og Rikshospitalet samarbeider om å få laget spesialtilpasset vest for menn (K>M) som venter på brystoperasjon. Vestene dekkes økonomisk av Rikshospitalet inntil videre.

2009

HBRS får øket sin støtte fra Barne- og likestillingsdepartementet til kr 650.000 over statsbudsjettet, men mister samtidig prosjektmidler på kr 400 000 fra helsedirektoratet. HBRS har fra i år kr 250 000 mindre til sitt arbeid enn i 2007 og 2008.

På årsmøtet dette året endrer foreningen navn fra LFTS til Harry Benjamin Ressurssenter.

HBRS starter et samarbeid med Rikshospitalet og protesemaker i Sverige slik at pasienter med kjønnsdysfori nå kan få spesialtilpasset penisprotese. Disse dekkes av Rikshospitalet inntil videre.

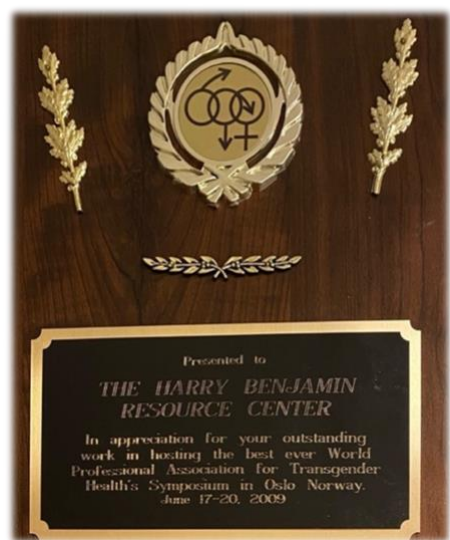
I juni arrangerte HBRS og samarbeidspartnere WPATH konferansen.

Den er verdens største og viktigste fagkonferanse om kjønnsdysfori, kjønnsinkongruens og andre problemstillinger i forhold til kjønnsidentitetstematikk.

For første gang i WPATH konferansens historie var representanter fra et kongehus og regjeringen til stede. Dette ble lagt merke til langt utenfor Norges grenser.

HBRS er den første pasient- og brukerorganisasjon i verden som har arrangert WPATH konferansen siden starten i 1979. HBRS fikk tildelt en æresplakett for å ha arrangert «The best ever WPATH conference».

HBRS innleder et samarbeid, med Norsk Forening For Klinisk Sexologi, Institutt for klinisk sexologi og terapi og Rikshospitalet, for å styrke landsfunksjonen for transseksualisme og å sikre de som definerer seg som transpersoner får adekvat hjelp fra helsevesenet.

Småklipp: HBRS flytter til nytt kontor i Karl Johansgate 8. Tara har en flott reportasje i desembernummeret om Ask og Mikael sin historie. HBRS var på turne med Norsk Folkehjelps menneskebibliotek.

HBRS vokser 2010 -2015

2010

HBRS feirer sitt 10 års jubileum med den til da største sosiale samlingen i organisasjonen historie. Dette finner sted på Josefines vertshus i Oslo.

Landsfunksjonen for transseksualisme på Rikshospitalet videreføres i 5 nye år.

En Landsfunksjon er en høyt spesialisert klinisk virksomhet som ut fra en samlet vurdering (behov, vanskelighetsgrad, kostnader) skal utøves ett sted i landet. Landsfunksjoner er etablert for enkelte pasientgrupper med sjeldne lidelser og behov for et samlet miljø for å ivareta et høyt faglig nivå. I 2010 var det 32 landsfunksjoner i Norge fordelt på 7 sykehus.

HBRS er medforfatter av en kronikk i Klassekampen som blant annet setter fokus på at transpersoner er en «ny» gruppe som trenger hjelp fra helsevesenet. Et utdrag fra kronikken er gjengitt på neste side.

Kjønnsidentitetens kompleksitet

Tone Maria Hansen, sosiolog, Harry Benjamin ressurscenter, Anne Kristin Dobbe Eikaas, sexologisk rådgiver, Norsk Forening For klinisk Sexologi, Margrete Wiede Aasland, sexologisk rådgiver, Institutt For Klinisk terapi og Sexologi, Ira Haraldsen, psykiater, Gender Identity Klinikken, Rikshospitalet og Thore Langfeldt, psykolog Institutt For Klinisk terapi og Sexologi er alle sentrale aktører i arbeidet med forskjellige problemstillinger innenfor kjønnsidentitet.

«Transepersoner.

De siste årene har stadig flere synliggjort seg for helsevesenet med andre problemstillinger enn diagnosen transseksualisme. En del av disse menneskene beskriver seg selv som transpersoner. Mennesker som beskriver seg som transepersoner er ingen homogen gruppe og kan ha mange forskjellige problemstillinger og ikke alle ønsker nødvendigvis hjelp fra helsevesenet.

Fordi det er veldig liten kunnskap om denne gruppen mener vi regjeringen bør sette av midler i Handlingsplanen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner til en undersøkelse om levekår, livskvalitet, behov for behandling og omfang av hvor stor gruppen er. Det vil være et viktig bidrag til at også transepersoner kan få forståelse for hjelp fra et offentlig helsevesen.»

HBRS arrangerer for første gang sommerleir som finner sted på Stensveen ressurscenter.

Sommerleiren ble en stor suksess.

Denne helgen overrasket Cato alle deltagerne med å fri til sin kjære Hege. Han fikk et tydelig JA! De av dere som har lest historien foran vet at begge var med i oppstarten av HBRS i 1999/2000.

Det ble bestemt at det skal arrangeres årlig sommerleir for barn, unge, voksne og familie. HBRS søker støtte for sommerleir fra regjeringen. I dag er Cato og Hege viktige støttespillere i HBRS Innlandet og som forelesere.

2011

HBRS får innvilget et to-årlig kunnskapsprosjekt av Helse og rehabilitering. HBRS kan dermed arrangere kurs om kjønnsdysfori og kjønnsidentitetstematikk rundt om i landet.

HBRS får bekreftet fra Helse- og omsorgsdepartementet at Helsedirektoratet arbeider med en rapport som skal komme med forslag til departementet om hvordan pasienter med kjønnsdysfori kan få støtte til vester, penisproteser, elektrolyse og laserbehandling fra folketrygden. HBRS har arbeidet med disse støtteordningene siden 2002 uten å ha fått forståelse fra helsemyndighetene.

HBRS tar opp støtteordninger i et møte med Helse- og omsorgsdepartementet i desember. HBRS viser til at Helsedirektoratet er positive til at pasienter med kjønnsdysfori skal få dekket penisproteser, vester, elektrolyse og laserbehandling av det offentlige og ber om fortgang med denne prosessen slik at dette kommer på plass i løpet av 2012.

Vi markerte også på dette møtet at når bioteknologiloven nå er under evaluering, er det viktig at nedfrysning av sæd og egg for vår pasientgruppe blir en del av denne evalueringen.

I desember ble det opprettet et interimsstyre for å opprette ungdomsgruppe i HBRS i første halvdel av 2012.

HBRS har økt sitt medlemstall fra 136 til 212 medlemmer. Mange av de nye medlemmene er under 25 år.

2012

HBRS barn og ungdom (HBRSU) blir stiftet. Hovedstyret satt av 45.000 kroner til ungdomsgruppa, for bruk på sosiale samlinger med mer. HBRSU hadde sitt stiftelsesmøte 17. februar 2012. Det første styret besto av Alvine Barbo, Marwin Christoffer Stustad, Varg Holst, Sarah Almenningen Gilde og Stina Brandåstrø.

2013

Landskonferanse «50 år med behandling» holdes i Oslo i november. Tema er 50 år med behandling på OUS-Rikshospitalet og hvordan den medisinske utviklingen har vært i disse 50 årene. Har kjønnsopererte fått en sosial aksept for at de er kvinner og menn i vårt samfunn?

2014

HBRS får gjennomslag hos Helse- og omsorgsdepartementet for at hårfjerning, penisproteser og vester skal anses som en del av behandlingen for pasienter ved Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens (NBTK).

HBRS var initiativtager til en dokumentar. Petter Vennerød så for seg at dette kunne bli en serie, og det ble det.

Første sesong av TV2-serien «Født i feil kropp» synliggjorde personer som opplever eller har opplevd kjønnsdysfori.

WPATH tildeler Tone Maria Hansen «Harry Benjamins fremste utdanningspris» for sitt utrettelige og livslange engasjement for å øke kunnskap, omsorg og rettigheter for mennesker som opplever kjønnsinkongruens/-dysfori.

Nye tider

2015

Lørdag 25. april arrangerer Harry Benjamin ressurscenter sitt 15 års jubileum med internasjonal konferanse og stor jubileumsfest på kvelden. På konferansen kommer noen av de fremste ekspertene på dette området fra USA og Norden.

Både konferansen og Jubileumsfesten arrangeres i Samfunnssalen i Oslo. Samtidig feiret foreldre- og familieforeningen 10 års jubileum.

Tone Maria Hansen har arbeidet utrettelig i mer enn 15 år for sin hjertesak. Arbeidet bærer frukter og blir lagt merke til. Dette året mottar hun Kongens fortjenstmedalje. Her kan du lese hva Blikk skrev om dette.

«Tone Maria Hansen arbeider for mennesker som opplever de er født i feil kropp og for sitt arbeid og innsats i Harry Benjamin ressurscenter får hun nå Kongens fortjenstmedalje. – Jeg er utrolig stolt og glad over å kunne overrekke Kongens fortjenstmedalje til Tone Maria, sier Karin Pedersen, nestleder i HBRF.

Utmerkelsen blir tildelt personer som har gjort en særlig fortjenestefull innsats i samfunnet. Utmerkelsen ble tildelt på grunnlag av anbefalinger fra blant andre The World Professional Association for Transgender Health (WPATH), tidligere helseminister Dagfinn Høybråten, og HBRF sin foreldre- og familieforening. – Tone Maria har, gjennom sitt målrettede arbeid i mange år, skapt utrolige resultater for mennesker som er født i feil kropp. Hadde det ikke vært for hennes kunnskap, arbeidsvilje og innsats, hadde situasjonen vår sett nokså annerledes ut. Vi er utrolig takknemlige for det arbeidet hun har lagt ned, og vi er stolte og takknemlige for den vel fortjente anerkjennelsen Kongens fortjenstmedalje er, avslutter Pedersen.»

I 2015 vant serien «Født i feil kropp» Gullruten i klassen for beste dokumentar. Serien er fortsatt tilgjengelig på TV2 Sumo.

2016

Helseminister Bent Høie besøkte sommerleiren på Tjøme.

2017

Andre sesong av TV2-serien «Født i feil kropp» synliggjorde personer som opplever eller har opplevd kjønnsdysfori. Serien er fortsatt tilgjengelig på TV2 Sumo.

I TV serien «Stemmene i Hodet» møtte du Benjamin Solvang, som nå er styreleder for Harry Benjamin ressurscenter. Han var med på å sette fokus på psykisk helse og kjønnsdysfori. Marion Arntzen var så heldig å få være med på premieren. Du kan fremdeles se serien på NRK.

HBRS arrangerer kirurgisk seminar. Phalloplasty kirurgi, metoidioplasty kirurgi og vagina kirurgi.

Invitasjon til seminar fredag 1. september kl. 09.30 -15.30

Kirurgi: Phalloplasty kirurgi og Metoidioplasty kirurgi foreleses av Dr. Curtis Crane fra USA.
Vaginoplastikk kirurgi foreleses av kirurger fra Rikshospitalet

Curtis N. Crane, M.D. graduated magna cum laude with a degree in mechanical engineering from Purdue University, one of the nation's most rigorous engineering programs. He co-oped at DePuy Orthopedics making hip implants and became very interested in medicine. He chose to continue his education at the University of Iowa College of Medicine. Upon completion, he was accepted to the prestigious Dartmouth Hitchcock Urology program in Lebanon, New Hampshire, where he completed a six year residency.

Because of his interest in complicated urologic surgery, Dr. Crane pursued a fellowship in trauma and reconstructive urology at Detroit Receiving Hospital with the distinguished Dr. Richard Santucci. This was followed by a full three year residency in plastic and reconstructive surgery at the University of Texas Health Science Center in San Antonio, Texas.

Being dually trained in urologic and plastic surgery lends itself to being proficient in a broad variety of procedures. This allows Dr. Crane to treat a large number of patients with a multitude of surgical needs, including those seeking gender reassignment surgery. His patients have often noted that he greatly enjoys connecting with them on a personal level.

Arrangør av kurset er Harry Benjamin ressurscenter (HBRS).

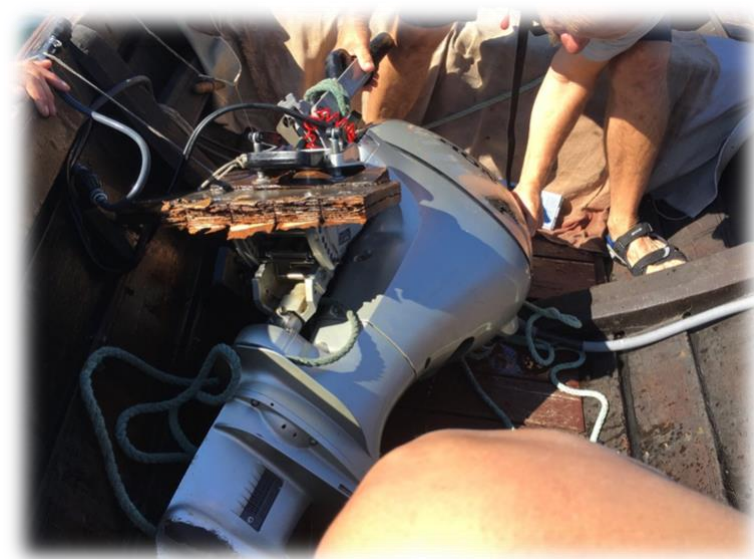
2018

24. mai arrangerte HBRS internasjonal konferanse om barn og unge som får behandling for kjønnsdysfori (Gender Dysphoria in Children and Adolescents). Konferansen samlet 132 deltagere.

HBRS var med i en arbeidsgruppe i Helse Sør-Øst. Gruppen skulle utrede behandlingstilbudet til personer med kjønnsinkongruens/kjønnsdysfori. Rapporten anbefalte et kompetanseløft lokalt, regionalt og nasjonalt, mer lokal og regional medvirkning i utredning og oppfølging, samt nye nasjonale retningslinjer.

HBRS arrangerte flere pårørendesamlinger som ble ledet av Marion og Janne A. Arntzen. Dette vil vi fortsette med i 2019.

Årets sommerleir ble en stor suksess med 210 deltagere. Ikke minst takket være alle frivillige som hjelper til.

Alt gikk ikke like knirkefritt, noe Harald Viking fikk oppleve på havet da han var på vei til sommerleiren med vikingskipet Balder. Heldigvis var det gode hjelpere på havet også.

2019

HBRS deltar for første gang med stand både i Pride Park under årets Oslo Pride og på Skeive Sørlandsdager.

Mikael og Tone Maria var med i «Uppdrag granskning» på SVT.

Den 10. sommerleiren arrangeres med 200 deltakere på Røde Kors sitt kurssenter, Eidene på Tjøme. Sommerleiren begynte i det små på Stensveen ressurscenter på Kapp i 2010. Året etter trengtes et sted med større kapasitet. I 2011 organiserte Ivar og Lene Bollmann Pedersen sommerleiren i Hoveleiren på Tromøya ved Arendal. Året etter, i 2012, ble leiren arrangert på Tjøme på Røde Kors sitt kurssenter Eidene. Dette er et sted med stor kapasitet, gode fasiliteter og uteområder, god kjøkkenkapasitet, utmerket mat og et strålende vertskap. Dermed ble Eidene sommerleirens faste tilholdssted.

2020

I samarbeid med HBRS arrangerer Stiftelsen Stensveen – trygg i eget uttrykk og Brunnes Ressurssenter

«vikingtreff», en helgesamling for familier med barn. Vi bor i vikingtelt og lavvoer i hagen. Vi ror vikingskip, skyter med langbue, kaster øks, har ulike vikingaktiviteter. Vi bader, griller og koser oss ute sammen. Cato og Hege er aktive bidragsyttere fra HBRS Innlandet.

Navnedagsmarkering hos Stiftelsen Stensveen - trygg i eget uttrykk. Stiftelsen har sett at det er behov for en feiring av navneendring for personer som endre juridisk navn i forbindelse med endring av kjønnsidentitet. En slik markering er en viktig del og et stort steg i ett menneskes liv og utvikling.

I samarbeid med Egil Bjørnsland, som i mange år har arbeidet med seremonier i Human-Etisk Forbund, både som seremonileder og som instruktør i seremoniarbeid, er det laget en livssynsåpen seremoni. Nå tilbys det flere alternative seremonier til dem som ønsker en slik markering.

På bildet er Tonje Lygre, HBRS medlem, som hadde den første seremonien.

Harry Benjamin ressurscenter fikk bevilget midler fra Stiftelsen DAM til prosjektet «Samtalelinje for personer med kjønnsdysfori/kjønnsinkongruens».

Prosjektet er et samarbeid mellom HBRS, Stiftelsen Stensveen – trygg i eget uttrykk og Diakonhjemmet Dialog.

Midlene kommer fra Stimuleringsprogrammet for helsefrivilligheten. Dette programmet skal stimulere til tiltak i regi av frivillige organisasjoner som bidrar til å redusere de negative konsekvensene av smitteverntiltak.

2021

Benjamin Solvang, leder i HBRS, deltar i TV2 Sumo serien «Ekte». Vi møter han i episoden om Mina Alette Høvik, «Da Mina ble jente».

I samarbeid med Stiftelsen Stensveen - trygg i eget uttrykk og Ruth Eckhoff tilbys et nytt

stemmekurs. Her kan deltakerne utforske stemmen over tid, øke tryggheten i eget stemmeuttrykk, få profesjonell veiledning fra gruppelederne (musikkterapeut og logoped) og feedback fra andre deltakere.

Coronatid

13 mars 2020 stengte Norge ned. En verdensomspennende pandemi var et faktum. HBRS måtte ta innover seg at 20 årsjubileet ikke kunne gjennomføres som planlagt. Grensene mot verden ble stengt. I perioder ble til og med kommunegrensene «stengt». Butikker og restauranter ble stengt. Det eneste som var åpent en periode var matbutikker, apotek og vinmonopolet. Dette ble en stor omveltning. Mange opplevde ensomhet, utsettelse av medisinsk behandling og frykt for smitte. Vi måtte forholde oss til nye ord som koronastengt og nye hilsemåter, som å sette albu eller fot mot hverandre. Vi måtte lære oss å smile med munnbind, kanskje bak duggede briller. Allikevel gikk livet videre, bare med en ny normalitet.

Etter en bratt læringskurve har HBRS klart å ha forelesninger, trening, yoga og samtaler på forskjellige digitale plattformer. Vi har sett hverandre og litt av hjemmene via skjermer med varierende bildekvalitet. Når vi en gang i blant kan møtes «real life», må vi stå 1-2 meter fra hverandre. Oppe i alt dette klarte HBRS å ha sommertreff på Eidene, Vikingtreff på Stensveen og hyttetur på Vaset. Unntakstilstanden har gjort oss kreative, men også sårbare.

«Vi har i hele vår 21 år lange historie arbeidet for å bedre helsetilbudet for vår målgruppe samtidig som vi har lagt stor vekt på å ta vare på medlemmene våre. Politikk skaper fremtidens samfunn og tilhørende tilbud. Omsorg ivaretar mennesker som sliter her og nå.

Koronaåret vi har bak oss er et godt eksempel på dette. Vi har lagt stor vekt på å ivareta, nå ut til og informere våre medlemmer i denne vanskelige tiden. Derfor har vi klart å opprettholde et stort antall tilbud for våre medlemmer og i tillegg tilby nye digitale tilbud som er viktig for psykisk helse. Samtidig har vi også klart å opprettholde et bra nivå på vår løpende informasjonsvirksomhet.»

Inn i framtiden

Historien om de første 20 årene til HBRS forteller om en organisasjon som ble startet av noen få

ildsjeler med engasjement og et sterkt ønske om å gjøre noe godt for mennesker som opplever kjønnsdysfori. Organisasjonen utviklet seg raskt og fremsto som seriøs og opptatt av faglighet knyttet til feltet. Etter noen år med svært begrenset økonomi, som ildsjelene ikke lot seg stoppe av, begynte organisasjonen å få årlig driftstøtte. Fra da av har HBRS vært preget av systematisk arbeid med to fokus. For det første gjennom dokumentert faglighet komme i dialog med myndighetene og helsevesenet. For det andre ta vare på og pleie sine medlemmer både ved direkte medlemsaktiviteter, men ikke minst ved et bredt og aktivt informasjonsarbeid.

Dette fremgår tydelig av hva som skrives om HBRS i statsbudsjettet for 2021 (side 265 i statsbudsjettet om HBRS):

«Harry Benjamin Ressurssenter (HBRS). HBRS er en pasient- og brukerorganisasjon som arbeider for å informere og øke kunnskapen om kjønnsdysfori.

HBRS har som mål å arbeide politisk og sosialt for at

*personer som går igjennom en kjønnskorrigerende behandling på Rikshospitalet skal kunne leve åpent, uten frykt for å bli sosialt utstøtt eller diskriminert. Harry Benjamin Ressurssenter (HBRS) er en landsdekkende pasient- og brukerorganisasjon med 532 medlemmer fordelt på fem regionale lag (Øst, Vest, Sør, Innlandet og Midt-Norge). HBRS har også en barne- og ungdomsforening (HBRSU) og en foreldre- og familieforening. De regionale lagene bidrar med informasjon/foredrag i sin region, og HBRS avholdt i 2019 over 50 kurs og foredrag til elever/foresatte/lærere i grunnskole, ungdomsskole, videregående skole og universitet/høgskole, i kommuner, til pasienter og fagpersoner innen helsevesenet, samt fem pårørendekurs for foreldre og familie. De regionale lagene og HBRSU driver også likemannsarbeid hvor det arrangeres sosiale aktiviteter som er viktige for nettverk, inkludering og psykisk helse. Det gjennomføres også sommerleir. Leiren arrangeres i samarbeid med Røde Kors og har årlig om lag 200 deltagere. **Måloppnåelsen for tilskuddsordningen vurderes som høy.** I 2020 ble det bevilget 3,6 mill. kroner til HBRS. Bevilgningen foreslås videreført med 3,7 mill. kroner i 2021.»*

HBRS kunne ikke hatt en bedre bagasje når vi nå tar fatt på veien videre. Vi har oppnådd mye og har stor tillit hos myndighetene. Dette er en stor, men positiv bølge som må bæres videre av stadig nye motiverte støttespillere og medarbeidere.

Hva er Kjønnsinkongruens og kjønnsdysfori

Kjønnsinkongruens er en tilstand hvor en opplever uoverensstemmelse mellom kjønnsidentitet og fødselskjønn. Personer som opplever kjønnsinkongruens, ønsker ikke nødvendigvis medisinsk behandling. For mange kan endring av navn, juridisk kjønn og ulike reversible tiltak være det som trengs for å leve et godt liv i riktig kjønnsuttrykk.

Andre utvikler kjønnsdysfori med symptomer som psykisk smerte, ubehag og plager som en følge av manglende samsvar mellom egen kjønnsidentitet og kropp. Ved kjønnsdysfori er det vanlig at det er

Kunnskap ut i samfunnet

HBRS legger vekt på å gi kunnskap der dette etterspørres eller trenges. Vi mener at kunnskap er noe som tilbys og som mottakerne kan benytte seg av når de opplever at det er nødvendig. Kunnskapsformidlingen foregår på flere måter.

Politikk og lobby

Historien viser at HBRS tidlig forsto at for å oppnå endringer måtte man komme i dialog med beslutningstakerne, kort sagt få innpass på Stortinget. Det var viktig å finne støttespillere, få til en god tone og gi dem riktig kunnskap om pasientgruppen og kjønnsinkongruens. For å komme dit HBRS er i dag har det vært mange timer med lobbyvirksomhet.

Møtet med helseminister Tore Tønne i 2000 er et eksempel på dette.

«Landsforeningen for transseksuelle (LFTS) hadde i formiddag et én times langt positivt møte med Helseminister Tore Tønne om stoppen i behandlingen av transseksuelle i Norge. Leder i LFTS, Tone Maria Hansen, sier til Skeive Nyheter at foreningen ikke fikk noen konkrete løfter, men at hun opplevde det som et positivt møte. - Vi føler at noe er på gli, og jeg tror det skal bli en løsning, sier hun. "Helseministeren gjentok at han vil se til at vi får et godt faglig tilbud, slik som han har lovet tidligere", sier Hansen. Pr i dag er det full stopp i inntaket av nye vurderinger og operasjoner. Det er kun de ca. 12 personene som allerede er midt i en behandling, som blir ferdigbehandlet. Problemet er ifølge Hansen at Rikshospitalet ber om øremerkede midler, mens departementet mener den generelle bevilgningen på 2 milliarder bør holde. Hansen legger til at Landsforeningen også driver lobbyvirksomhet i sosialkomiteen i Stortinget. - Vi har sendt inn en søknad for å få til en høring i Stortingets sosialkomite. Vi regner med at det skal gå i orden ettersom vi blir oppmuntret til dette av politikerne selv, avslutter hun.» (LFTS nyhetsarkiv, kilde: Skeive Nyheter 28.9.00.)

(Illustrasjonsfoto)

Her følger utdrag av et ordskifte i stortingsalen hvor Stortinget behandler en innstilling fra justiskomiteen om regulering av lovmessige rettigheter for transseksuelle. Dette er en lang tekst, men den inneholder en spennende historisk oppsummering. Samtidig er den også et eksempel på hva som kan komme ut av systematisk lobbyvirksomhet fra HBRS (LFTS).

(Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo om regulering av lovmessige rettigheter for transseksuelle (Innst. S. nr. 169 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:35 (2000-2001)))

Resultatet ble at Stortinget bifalt enstemmig innstillingen fra justiskomiteen om regulering av lovmessige rettigheter for transseksuelle. Det betyr at regjeringen nå skal utarbeide et lovforslag.

«Jørn L. Stang (Frp) (ordfører for saken): Å sitte i justiskomiteen er meget interessant på flere måter. Det ene er at man har forskjellig type saker til behandling. Det er ikke bare å fastsette strafferammer, diskutere politi, diskutere fengsel eller domstoler. Denne saken gjelder lovmessige rettigheter for transseksuelle, og komiteen har vektlagt behandling av transseksuelle, dvs. kjønnsskifteoperasjon og ikke noe annet, selv om vi vet at det er mange andre spørsmål som melder seg i sakens anledning.

Jeg vil gjerne henvise til hovedproblemstillinger knyttet til behandling av personer som ønsker å skifte kjønn, og at det først og fremst ligger under Sosial- og helsedepartementets område. Komiteen viser til at kjønnsskifteoperasjoner i dag kan skje med vedkommende samtykke i henhold til medisinske indikasjoner. I den anledning vil jeg understreke at de generelle reglene om spesialisthelsetjenesten og pasientrettigheter ivaretar i dag de transseksuelles tilgang til behandling på linje med andre som har behov for helsehjelp.

Det vises til lov av 2. juli 1999 nr. 63 om pasientrettigheter § 2-1 om rett til nødvendig helsehjelp. Denne bestemmelsen gir pasienter en rett til nødvendig helsehjelp dersom bestemte vilkår er oppfylt. Helseministeren antar i brev til komiteen at transseksuelle som ønsker å skifte kjønn, ofte vil kunne oppfylle vilkårene og falle inn under rett til nødvendig helsehjelp.

Det vises videre til at Rikshospitalet i dag har et tilbud til denne pasientgruppen hvor det bl.a. er engasjert psykiater, hvor nye pasienter på venteliste evalueres, og hvor pasienter som venter på kirurgisk behandling, kan sendes til utlandet, eksempelvis Belgia, som har ekspertise på kjønnskonvertering.

Videre har komiteen merket seg at til tross for at ulike forhold knyttet til transseksuelle synes å være dekket under generelle lovbestemmelser, vil departementet likevel vurdere behovet for en særlov på dette området for eventuelt å gi klare retningslinjer i forbindelse med transseksuelle og kjønnsskifteoperasjoner. Hvordan enkelte partier vil stille seg til en særlov, vil man ved en senere anledning komme tilbake til.

Vi merker oss videre at det bl.a. skal undersøkes hvordan slike spørsmål er håndtert i andre land, og vi ber samtidig om at det gis en tilbakemelding om denne vurderingen ved en egnet anledning. På den bakgrunn og ut fra de signaler som er fremkommet i uttalelsen fra helseministeren, anbefaler vi at

Dokument nr. 8:35 for 2000-2001 vedlegges protokollen. Til slutt vil jeg opplyse om at sosialkomiteen har en uttalelse hvor de i hovedsak slutter seg til justiskomiteens merknader.

Olav Gunnar Ballo (SV): Det kan være ganske illustrerende for transseksuelles rettigheter i Norge at vi

kommer til å bruke vesentlig mindre tid på denne debatten enn man har gjort på debatten om hvorvidt en skattepliktig borger i Norge skal måtte betale sin skatt. Det synliggjør behovet for at man går inn og gjør noe her. I 1972 fikk Sverige lovfestet rettigheter for transseksuelle. Vest-Tyskland og Italia fulgte etter i 1982, og Nederland og Tyrkia i 1985 og i 1988. Det er helt åpenbart at det er behov for en lovregulering også i Norge.

Det ene området hvor det er behov for lovregulering, gjelder retten til kjønnsskifte.

Det vi har sett ved Rikshospitalet, er en uverdigg situasjon, der man, i motsetning til slik saksordføreren fremstilte det overhodet ikke har vært sikret rettigheter. Sammen med Annelise Høegh tok jeg i april 2000 opp overfor helseministeren at behandlingen av transseksuelle hadde opphørt ved Rikshospitalet. Siden den gang har det vært en kamp og en spissrotgang for de transseksuelle for å få stablet på beina et nytt tilbud. Så sent som i går, den 19. mars, kunne vi se i NRK-programmet "Puls" at behandlingstilbudet ennå ikke var på plass, til tross for at direktøren ved Rikshospitalet fremstilte det som at alt var i sin skjønneste orden, da sosialkomiteen besøkte Rikshospitalet i januar.

Jeg må si at det mens jeg har sittet her på Stortinget i denne fireårsperioden, er få saker som har rystet meg så mye som denne med hensyn til den holdningen transseksuelle blir møtt med i Norge og de manglende tilbudene de står overfor. Det å si at man er sikret rettigheter gjennom ulike lovhjemler i dag, slik som lov om pasientrettigheter, er jo helt feil. Det synliggjøres jo i praksis.

I tillegg opplever transseksuelle en spissrotgang knyttet til at de skal få registrert nytt personnummer, i forhold til adopsjonsrettigheter, i forhold til rettigheter knyttet til giftermål osv., osv. Det betyr at hver enkelt person som går gjennom dette, må gå sine egne veier for å finne løsninger. Slik kan vi ikke ha det. Jeg må si at justiskomiteen har behandlet denne saken med en harelabb. Jeg synes at de overhodet ikke har fanget problemstillingen som forslaget tar opp. Jeg hadde forventet at iallfall Høyre og Arbeiderpartiet, og jeg vil også si mellompartiene - Fremskrittspartiet har jeg ingen forventninger til i denne saken - i fellesskap hadde sagt at selvsagt skal dette på plass.

De eksemplene som er nevnt fra andre land, synliggjør at Norge på dette området ligger langt etter andre land. Vi ligger nesten 30 år etter Sverige. Det kan hende at vi kommer til å ligge mer enn 30 år etter Sverige. Det har jeg tenkt å spørre justisministeren direkte om: Vil justisministeren nå ta initiativ til at vi også i Norge får en lovregulering slik at man ikke bare sikrer dem som er i behov av det, lovmessig rett til operasjon ved kjønnsskifte ut fra gitte kriterier, men at de også sikres rettigheter knyttet til personnummer, i forhold til adopsjon - at alle disse forholdene reguleres i en lov, slik at man får de tingene på plass? Etter mitt syn er justiskomiteen altfor uklar i forhold til at dette skal komme på plass. Man overlater det til departementet. Da er det helt naturlig å stille det spørsmålet til justisministeren, når nå justisministeren er til stede i salen i dag.

Statsråd Hanne Harlem: Det viktige må jo være at vi har lovregler som sikrer denne gruppen rettigheter. Helseministeren har i et svar til komiteen gått gjennom en del av de reglene det dreier seg om.

Avslutningsvis åpner også helseministeren i brevet for at man skal vurdere behovet for en særlov. Jeg er helt enig i at man bør vurdere behovet for en særlov. Men når man sier "vurdere", og ikke sier at ja, vi vil fremme forslag om en særlov, er poenget nettopp det at det ikke er sikkert at det er en særlov som er den beste måten å regulere dette på, men det viktige er at rettighetene ivaretas, og at man for så vidt sikrer en skikkelig gjennomgang av de forskjellige lovreglene som gjelder, for å bedre situasjonen for denne gruppen. Så kan det hende at særlov er den rette måten å gjøre det på. Den vurderingen har Regjeringen lovet å gi gjennom det brevet helseministeren har sendt til justiskomiteen.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg takker justisministeren for svaret. Jeg oppfatter at det helt sentrale i statsrådets svar er at det vil bli foretatt en lovgjennomgang på dette området, og at man vil sikre transseksuelle deres lovmessige rettigheter, uansett om det da blir i en særlov eller på andre måter.

Jeg har for min del lagt inn en merknad om at jeg forventer at det skjer i første halvdel av neste stortingsperiode. Med mindre statsråden har klare motforestillinger mot et slikt tidsperspektiv og ønsker å kommentere det, regner jeg med at det skulle være et realistisk tidsperspektiv.

Statsråd Hanne Harlem: Umiddelbart høres jo ikke et slikt tidsperspektiv helt umulig ut for noen. Men når jeg ikke ønsker å bekrefte det ved taushet, er det fordi det, som representanten Ballo er kjent med, dreier seg om lovregler og bestemmelser på veldig mange områder. Da er det vanskelig for meg med sikkerhet å kunne si at de forskjellige som må involveres i det, har mulighet til det. Men utover det er jeg enig i at det i løpet av første halvdel av neste stortingsperiode burde være mulig å gi en slags status for hvordan situasjonen er samlet sett når det gjelder regelverket.»

Sommerleir på Tjømø, med helseminister Bent Høie (Illustrasjonsfoto)

Kunnskap til alle

HBRS sin kunnskapsfilosofi er:

Kunnskap gir trygghet.

Kunnskap er et sterkt virkemiddel for et mer åpent og inkluderende samfunn.

Kunnskap gjør det lettere å håndtere vår egen usikkerhet i møte med «det ukjente».

Konferanser, seminar og kurs

I alle år har HBRS sett det som viktig å fremskaffe aktuell kunnskap og bidra til at denne kunnskapen når frem til fagpersoner og alle interesserte. En måte å gjøre dette på er å ta initiativet til kurs, konferanser og seminar. Dette forsto HBRS tidlig. Skulle organisasjonen klare å påvirke helsevesenet og beslutningstakere måtte de møtes på en profesjonell måte. Resultatet er en rekke interessante arrangementer rundt tematikken transseksualisme, kjønnsidentitet, kjønnsinkongruens og kjønnsdysfori. Her følger en oversikt over noen av disse.

2001: LFTS konferanse. Transseksuelle i fokus

2002: LFTS konferanse. Transseksuelle psykisk helse

2003: LFTS konferanse om kjønnsidentitet og transseksualisme

2004: LFTS konferanse. Behandling av barn og unge transseksuelle - Kliniske perspektiv

2005: LFTS – konferanse med 5 års jubileum. Kjønnsidentitet – seksualitet og psykisk helse

2007: LFTS Brukerkonferansen. Brukerne i fokus

2008: LFTS kunnskapsseminar om kvinner og menn som går igjennom en kjønnsbekreftende behandling på Rikshospitalet

2009: The World Professional Association for Transgender Health (WPATH). 2009 XXI Biennial Symposium in Oslo. Lokal organiser Harry Benjamin ressurscenter

2010: HBRS konferanse "Retten til å være kvinner og menn - ikke bare en diagnose."

2011: HBRS Landskonferanse med fokus på Barn og unge som er i behandling på Rikshospitalet

2013: HBRS konferanse. 50 år med behandling på Rikshospitalet

2015: HBRS konferanse med 15 års jubileum. Fra Skam til stolthet

2017: HBRS seminar: Asperger, autisme spektrum og kjønnsdysfori

2017: HBRS Kirurgisk seminar. Phalloplasty kirurgi, metoidioplasty kirurgi og vagina kirurgi.

2018: HBRS internasjonal konferanse. Gender Dysphoria in Children and Adolescents.

2020: Coronaår 1

2021: Coronaår 2

Forelesninger

HBRS arbeider kontinuerlig med å nå ut i samfunnet med informasjon og kunnskap. Vi blir ofte bedt

om å bidra med forelesninger i mange ulike sammenhenger. Dette handler ofte om «komme ut» situasjoner for skoleelever både i barne-, ungdoms- og videregående skole. Ofte gjøres dette med en kombinasjon av samtale med elev og foreldre, samtale med lærere og helsesykepleier og forelesning/samtale i en eller flere klasser. Vi holder også mange forelesninger for blant annet ansatte i barnehager, skoler og helsevesen.

Media

Aviser, ukeblad, radio og TV har i hele HBRS sin historie (og før) vist interesse for tematikk rundt kjønnsinkongruens. Ofte har dette dreiet seg om et ønske om å få lov til å formidle personlige historier. Heldigvis har det også vært mulig å få media i tale når det gjelder å få formidle stoff av mer faglig kvalitet. Etterhvert viser også media større interesse for fagfeltet og dekker dette på eget initiativ utfra hva som er aktuelt i tiden.

TV2-serien «Født i feil kropp» (2014 og 2017) synliggjorde personer som opplever eller har opplevd

kjønnsdysfori. Serien er fortsatt tilgjengelig på TV2 Sumo.

Dokumentarserien har betydd mye for en større forståelse av kjønnsdysfori. Serien synliggjorde for første gang i Norge at også barn får behandling for kjønnsdysfori på Oslo universitetssykehus ved den Nasjonale Behandlingstjenesten for kjønnsinkongruens (NBTK).

Informasjonsarbeid

Det er ofte bra å møte folk og gi dem noe i hånda. HBRS legger vekt på å være fysisk tilstede ved anledninger som er hensiktsmessige. Her vil mennesker fra vår organisasjon møte publikum for å gi informasjon og presentere HBRS for interesserte. Da er det også viktig å ha informasjonsmateriell som kan forklare og informere på en lettfattelig og kort måte. I en tid hvor digitale løsninger i stor grad tar over mye av kunnskapsformidling og informasjonsarbeid er det viktig å holde fast på gode fysiske menneskemøter. Et papir i hånden er fortsatt noe mange setter pris på og ønsker.

Disse to bildene tatt med nesten 20 års mellomrom illustrerer hvordan HBRS i hele sin historie har vektlagt å gå ut for å møte folk med informasjon og kunnskap.

Det første bildet er Tone Maria på Egertorget i LFTS sin spede begynnelse. Det andre bildet er Sonja Nilsen fra foreldreforeningen og styremedlem Eva Macias på Stand under Oslo Pride.

Litteratur

Det skrives bøker som berører tematikken kjønns mangfold, kjønnsidentitet/-uttrykk og kjønnsinkongruens. Her serveres en bukett bøker som er utgitt i Norge og Sverige.

De senere årene er det skrevet mye internasjonal litteratur. Det er allikevel bra at vi får litteratur som forteller historier om mennesker som lever i Norge og som er lett å relatere seg til.

Organisasjonen Harry Benjamin ressurscenter

Om organisasjonen

Harry Benjamin ressurscenter (HBRS) er en landsdekkende pasient- og brukerorganisasjon for personer og pårørende til personer som opplever kjønnsdysfori, kjønnsinkongruens og kjønnsidentitetsutfordringer.

Styret fra 2000
Monica Myklebust, Hege Mortensen, Tone Maria Hansen, Karin Pedersen, Siri Svendberg, Cato Lampe Mortensen og Mikael Scott Bjerkeli

HBRS ble stiftet 9. januar 2000. Vi har som mål å arbeide politisk og sosialt for at våre medlemmer og andre som søker HBRS skal kunne leve åpent og uten frykt for å bli sosialt utstøtt eller diskriminert. HBRS arbeider for å informere og øke kunnskap vedrørende kjønnsinkongruens/kjønnsdysfori, og er en pådriver for et godt og trygt behandlingstilbud i Norge.

Vi arbeider med forebyggende helsearbeid, bedring av levekår og livsvilkår samt å styrke mennesker i vår gruppe sin psykiske helse slik at de fungerer i skolen, arbeidslivet og ute i samfunnet.

HBRS ser det som viktig å bygge bro mellom brukerorganisasjon og fagmiljøet. En gjensidig forståelse for et slikt samarbeid av brukerkompetanse og helsefaglig kompetanse vil være med på å sikre mennesker i vår målgruppe en faglig, trygg og rett behandling.

HBRS skal ledes av mennesker i vår målgruppe som har som mål å arbeide for og fremme målgruppens krav og rettigheter og vise stor omsorg for alle medlemmer.

HBRS er landsdekkende, selvstendig og uavhengig av partipolitikk og trossamfunn.

HBRS styret

Mikael om hvorfor det er viktig at denne gruppen får en identitet.

«For meg har det vært viktig å engasjere meg i arbeidet for å gjøre tilværelsen enklere for mennesker i

min situasjon. Det startet med at jeg og et par andre forsøkte å samle flere og møtes for å diskutere temaet – dette var før HBRS så dagens lys – men det fungerte ikke. Men jeg hadde en opprettet en internettside med tanke på å komme i kontakt med andre, og det fungerte. Tone Maria, som er leder for Harry Benjamins Ressurssenter og har vært det siden starten, fant meg på nettet. Hun hadde hørt at behandlingen på Rikshospitalet var blitt nedlagt, og så behovet for at vi kunne samles, stå sammen, jobbe for at behandlingen skulle komme i gang igjen. Det var faktisk flere som var midt i

behandlingen på den tiden tilbudet ble avsluttet, så der sto de uten videre hjelp. De hadde fått hormoner, men fikk ingen operasjoner, eller de hadde fått noen operasjoner, men ikke alle, så det var viktig at vi sto sammen og at vi fikk samlet flere slik at vi kunne få politisk gjennomslagskraft. Og vi klarte det. Vi fikk samlet fem som utgjorde det opprinnelige styret. Det ble starten.

Jeg visste nok ikke hva jeg gikk til. Det var ikke i mine tanker at jeg skulle ende her. I begynnelsen var

Styret fra 2021
Eva Macias, Mikael Scott Bjerkeli, Benjamin Solvang, Ivan Holt, Ingvil Størksen

jeg heller ingen offentlig person. Jeg var nok egentlig litt reservert. Mye av grunnen til det, har nok å gjøre med hvordan man blir oppfattet. Hvis man sto frem den gangen, ble man betraktet som den transseksuelle. Jeg var kanskje Mikael, men jeg opplevde at folk egentlig ikke så en mann. I deres øyne var jeg en transseksuell. Jeg var en kvinne som forsøkte å være mann. Men det var ikke *min* opplevelse av meg selv. Jeg ville jo ikke at det var slik folk skulle bli kjent med meg, det var jo ikke den jeg var – jeg var jo mann! Der ligger en del av grunnen til at jeg var litt skeptisk til å stå frem offentlig, og der ligger også en av grunnene til at vi jobber mye med begreper. Det er viktig at denne gruppen får en identitet som stemmer overens med det kjønn de er.» («Så falt brikkene på plass», 2013)

Alenepappa for hele HBRS fra 2000 til 2005

Terje Bjerkli, pappaen til Mikael forteller:

Marion ringte til meg og spurte om jeg ville skrive litt om min tid i HBRS. Jeg skal gjøre så godt jeg

kan. Jeg er far til Mikael Scott Bjerkeli. Mor Anne Karin (72 år) og jeg (77 år) tilhørte en generasjon uten kunnskap om Mikael's utfordringer. En ting er sikkert, det var en brutal prosess for Mikael og det var en krevende tid for oss foreldre. Det første hintet, om at det var «noe», var et brev fra Rikshospitalet til Mikael. Vi visste ikke at han hadde sendt et brev til Rikshospitalet. Jeg kjørte han til første time hos lege Berthold Grünfeld (psykiatri, sexologi). Mens jeg satt og ventet kom det også andre som var i samme situasjon som Mikael. Jeg fikk også snakke med legen og der fikk jeg min første kunnskap. Som foreldre hadde vi savnet noen å snakke med. Grünfeld leste opp brevet som Mikael hadde skrevet til Rikshospitalet og det gav oss mer innsikt i hans tanker.

Den eneste jeg fortalte dette til var verksmesteren på jobben fordi jeg kjørte Mikael på skolen og måtte følge han opp. Det var mange tårer og det var en vanskelig tid på jobben også. Jeg jobbet med sandblåsing godt innpakket i verneutstyr med en stor gummihekk på hodet. Jeg var ensom i jobben og tankene var over alt, men mest hos Mikael. Jeg gråt

der jeg sto og til tider kunne jeg ikke gå ut for å ta en 5 minutter sammen med de andre.

Men livet måtte gå videre. Den tøffeste opplevelsen var nok da Mikael ringte midt på natten og sier: «Pappa du må hente meg jeg orker ikke mer.» De 10 milene til Oslo ble de lengste og tøffeste milene i mitt liv, men det var natt og lite trafikk så det gikk fort.

Så kom vi til det herrens år 2000. Mikael traff Tone Maria og flere, det ble starten på Landsforeningen for Transseksuelle som senere blei Harry Benjamin Ressurssenter. Jeg ble medlem og har aldri angret på det. Jeg hadde behov for kunnskap for å være støttespiller for barnet mitt. Følelsesmessig var det veldig viktig å være der. Jeg fikk snakke med mange andre som var i samme situasjon som Mikael og det gjorde at jeg lærte han bedre å kjenne via samtale med de andre ungdommene. Vi ville vite og lære så mye som mulig om transseksualisme som det het da. Lenge følte jeg meg veldig alene. Jeg begynte som aleneforelder i LFTS og vi fleipet med at jeg var eneforsørger for gruppa. Jeg er ufattelig glad for årene som «alenepappa», men hadde stort behov for å møte andre med samme opplevelser som meg selv. Etterhvert traff jeg andre foreldre og det ble en gradvis overgang til et fellesskap. Jeg traff en far, resten var mødre, de første årene. Flere og flere foreldre dukket opp.

Dere, vi hadde det så mye moro innimellom alvoret. Jeg er så glad jeg kom inn i foreninga og fikk treffe de som det var viktig for meg å treffe, og at det var bra for noen å treffe meg også. Det ble en tid hvor det skjedde mye. Den første samlingen i LFTS jeg var med på, var på et Gartneri i Lier hvor styremedlem Karin Pedersen jobbet. Det var rigget til en fin grillfest. Jeg husker ikke hvor mange vi var, men vi var mange flere enn det vi pleide å være. Dette var første gang jeg traff Ingvill Størksen og Niklas. Et fantastisk par. Ingvill er fortsatt aktiv i HBRS. Tusen takk Ingvill.

Så kom dokumentaren om Ante, «Manndomsprøven». Den ble delvis tatt opp hjemme hos oss.

Uvitende, mens Dagsrevyen gikk, fikk vi besøk av NRK. Jeg så først en bustete mikrofon stikke inn gjennom døren, så kamera og lys. Deretter kom Mikael og så Ante, han hadde jeg bare hørt om. Det

gikk bra å være åpen. Jeg hadde vel innerst inne et ønske om å fortelle det og kanskje komme i kontakt med andre.

Senere skulle vi lage et opptak om det å ta vare på hverandre. Det skulle vare i ca. 2 minutter og sendes på TV 2 på reklamefrie dager. Opptakene ble gjort på Egertorget og Stortorvet i Oslo. Etter at

den lille snutten hadde gått på TV var jeg en tur i butikken, der dukket det opp en stor politimann. Han omfavner meg og sier: «Tusen takk for at dere går opp en sti som er veldig viktig for de mange som kommer etter.» Det kan være en takk til det første styret og de andre som har vært med å trække den stien.

I 2005 var jeg med å starte foreldreforeninga. Ivar Bollmann Pedersen ble den første lederen. Mikael og jeg har det mye lettere sammen nå. Det er slutt på «verbal juling» slik som det kan bli mellom foreldre og barn og ungdom. Jeg slappet først av når han fikk kone og to barn og nå er jeg også lykkelig far og farfar.

Årene har gått og jeg har fått oppleve mye sammen med alle i HBRS. Jeg har lyst til å nevne to plasser vi har vært mye. Josefine Vertshus, en fantastisk plass med fantastiske folk. Der har vi hatt mange arrangement. Det samme gjelder Eidene (Røde Kors) på Tjøme. Fantastisk plass og fantastiske mennesker og god mat.

Jeg har møtt mange viktige folk disse årene, men de aller viktigste er jo alle mine HBRS venner og Marion og Harald fra Stensveen Ressurscenter (Stiftelsen Stensveen-trygg i eget uttrykk). Til slutt vil jeg si tusen takk til alle jeg har møtt i HBRS i disse 20 årene for viktige og hyggelige år.

Masse hilsener fra Terje

Foreldre og familieforening

Mange foreldre følte et behov for å prate med andre foreldre i samme situasjon, eller fagpersoner som kunne hjelpe dem. Tanken om en foreldreforening vokste frem. Etterhvert tok noen foreldre tak i dette og i 2005 ble foreldreforeningen en realitet. Siri og Amund var blant initiativtakerne og her forteller de sin historie.

HBRS Foreldreforening og betydningen den har hatt for vår familie

Vi fikk en sønn i år 2000 og etter hvert som han vokste til, viste det seg at han ikke var som andre gutter. Det ble mer og mer tydelig at det var vanskelig for han å være den gutten og ved 3 års alder begynte en jente identitet å vise seg sterkere og sterkere, i form av at han ville ha jenteleker, klær, kalte seg selv med jentenavn og til og med ba om hjelp til å få fjerne tissen sin fordi «den er feil, jeg vil ha sånn som deg mamma». Utover i 2004 ble det klart for oss at vi virkelig trengte hjelp, men hvor skulle vi henvende oss? Fastlege og helsesøster sa at dette nok var en fase eller at han kanskje var homofil? Vi forstod at dette var ikke var særlig til hjelp i vårt tilfelle og på grunn av et TV program jeg hadde sett året før, lurte jeg på om barnet faktisk kunne være ei jente født med guttekropp. Etter å ha lett litt, fant jeg HBRS og ringte. Jeg ble møtt av en hyggelig dame; Tone Maria Hansen, som forklarte at deres forening var mest for voksne, men at vi likevel var velkomne og at hun kunne formidle mitt navn og adresse dersom noen andre foreldre dukket opp og ville ha kontakt. I tillegg henviste hun oss videre til Esben Esther P. Benestad som hun visste hadde hatt kontakt med ungdommer i denne gruppen. Vi bestilte time hos Benestad og fikk god informasjon om at barnet vårt faktisk kunne oppleve seg som jente og at vi kunne støtte henne som jente. Likevel følte vi oss ganske alene og lurte på hva vi skulle si til folk rundt oss og hva vi skulle gjøre i ulike situasjoner. Gleden var stor da jeg fikk brev formidlet via HBRS fra en forelder som hadde et barn i samme situasjon og bare ett år eldre. Det ble mange telefonsamtaler og vi var begge glade for å kunne snakke med noen som forstod.

Gjennom HBRS fikk vi beskjed om at det var flere foreldre som ønsket kontakt med andre, noen med eldre barn og noen få på vårt barns alder. Vi ble også spurt om vi var interessert i å bli med på å stifte en forening for foreldre innen HBRS, og vi var glade for å kunne stille opp.

På stiftelsesmøtet var det 18 foreldre tilstede og det var veldig interessant å høre litt av deres historier og ikke minst var det godt å føle felleskapet. Etter hvert som foreldreforeningen utviklet seg ble vi kjent med mange andre i liknende situasjon gjennom møter, konferanser og ikke minst sommertreff. Vi som hadde yngre barn fant mye støtte i hverandre og ikke minst barna fikk nye venner som de kunne være helt seg selv og slappe av sammen med. Det å vite at man ikke er den eneste i hele verden som føler seg fanget i en kropp man ikke kjenner seg igjen i, har vært svært viktig for vårt barn. Søsken av barn i denne gruppen har også et stort behov for informasjon og støtte i en uvanlig situasjon og sommertreffene har vært en viktig arena for at hele familien kan bli inkludert.

Foreldreforeningen og HBRS har vært en viktig støtte når det gjelder å formidle informasjon om det å være født i feil kropp både for oss foreldre og ikke minst slekt, venner og

nærmiljøet. Det kan føles ensomt å stå å fortelle om noe uvanlig og ukjent for folk flest, men å kunne vise til foreldreforeningen og HBRS har gjort at folk har tatt det mer på alvor. Ikke minst har det vært viktig i møte med barnehage, skole og andre offentlige institusjoner å ha en forening man kan vise til. Datteren vår er nå voksen og ferdig behandlet på Rikshospitalet og vi er så takknemlige

for alle de flotte familiene vi har blitt kjent med gjennom årene og all støtten vi har fått gjennom å være med i det flotte felleskapet som foreldreforeningen er.

Siri Laupsa-Borge og Amund Lid

HBRSU

HBRSU (Harry Benjamin ressurscenter barn og unge) er en gruppe der man kan treffe andre barn og unge som opplever kjønnsinkongruens/-dysfori.

HBRSU arrangerer egne treff for unge, der man kan være den man er, uten å bekymre seg for hva andre måtte tenke.

HBRSU vet hvor viktig det er å møte andre ungdommer som er i samme situasjon.

Regionallag

Hensikten med regionallagene er å skape engasjement blant våre medlemmer over hele landet.

Lagene vil også være viktig for rekrutteringen. HBRS støtter regionallagene økonomisk nettopp fordi det er viktig å være tilstede i hele landet.

I dag har vi følgende regionallag:

- Region sør; Vestfold og Telemark, Agder og tidligere Buskerud
- Region Vest; Rogaland, Vestland
- Region Midt-Norge; Møre og Romsdal, Trøndelag
- Region Øst; Viken og Oslo
- Region Innlandet; Innlandet

Vi jobber med å få til et regionallag (Region Nord) for Nordland, Troms og Finnmark.

Alexandras Minnefond

Alexandra Ringnes døde 24. juni 2016 og ble kun 36 år gammel. Alexandra bidro som frivillig i HBRS i mange år, hun begynte som leder i regionallaget HBRS-Sør.

Hun hadde stort engasjement og viste omsorg for andre. Det vi opplevde som typisk når vi møtte Alexandra var hennes smil, rungende latter og gode kommentarer. Det var alltid godt å være sammen med henne.

Alexandra ønsket å hjelpe andre som hadde det vanskelig og det vet vi hun gjorde som tillitsvalgt i HBRS. Hennes frivillige arbeid i HBRS vil ikke bli glemt. Alexandra ønsket å bidra til at andre skulle få det bedre, i hennes ånd opprettet HBRS et minnefond sammen med hennes foreldre Per, Lisbeth og samboer Lena.

Ønsker du å gi en gave til Alexandras minnefond?

Gaver kan gis til minnefondets

bankkonto:1506.01.97617

Medlemmene i fokus

HBRS har alltid sett betydningen av gode tilbud til sine medlemmer og deres familier. Det er viktig og utfordrende å nå alle. Derfor vil arbeidet med gode tilbud være en kontinuerlig prosess. Det er nødvendig med innspill og ideer fra medlemmene som kan vurderes og utprøves. Vi erfarer også at tilbud kan «gå ut på dato» og at nye tider bringer nye muligheter som vi ikke så for oss for noen år siden. Dette fikk vi erfare veldig tydelig våren 2020 med nedstengning av Norge som følge av koronapandemien. Plutselig var fysisk kontakt umulig eller sterkt redusert samtidig som det ble ekstra viktig å holde kontakt med medlemmene. Digitale muligheter måtte utprøves og vi fikk en bratt læringskurve på dette feltet.

Resultatet av vårt kontinuerlige arbeid med gode, hensiktsmessige og tidsriktige aktiviteter er at vi i dag kan tilby et bredt og variert tilbud. Her følger en oversikt som reflekterer både fysiske og digitale tilbud.

Tilbud i dag

Trenger du noen å snakke med?

Mange kjenner på ensomhet, bekymringer og andre tunge tanker. Trenger du å snakke om dette, eller ønsker du bare en uforpliktende prat? Ring vår lavterskel samtalelinje.

Utviklingssamtaler for HBRS medlemmer

Mange kan kjenne behov for samtaler og en sparringspartner i perioder av livet, både når det gjelder kjønnsidentitet og generelle situasjoner som oppstår i dagliglivet.

Sosiale treff med regionslag

HBRS har 5 regionale lag som arrangerer ulike sosiale treff. Dette kan være alt fra egne cafeer, hyttetur, restaurantbesøk, brettspillkveld, bowling, trampolinepark til fjelltur over Besseggen. Mange av treffene er gratis for medlemmer.

Foreldre- og familiegruppe på Facebook

Foreldre- og familieforeningen har en lukket Facebook-gruppe som medlemmer har tilgang til. Dette er en trygg arena hvor du kan prate, spørre og få informasjon om alt fra praktisk informasjon til bekymringer og alt imellom.

Brosjyrer og informasjonsmateriell

Vi har brosjyrer med temaene: «Kjønnsdysfori hva er det?», «Hvordan søke hjelp?», «Navneendring og nytt juridisk kjønn», «Fertilitet», «Behandling for kvinner født i guttekropp» og «Behandling for menn født i jentekropp».

Mangfoldskafe hos Stiftelsen Stensveen – trygg i eget uttrykk

Stiftelsen Stensveen-trygg i eget uttrykk arrangerer mangfolds-kafeer, på Kapp, Østre Toten. Dette er en uformell møteplass for kjønns-og identitetsmangfold.

Digital trening med personlig trener

Fysisk aktivitet er viktig for den psykiske helsen. Du trene hjemme fra din egen stue med treningsgruppen som foregår over internett en gang i uken. Treningsøkten er på 1 time og alle kan delta uansett nivå.

Selvutviklingsgrupper med psykolog

I samarbeid med psykologspesialist Asle Offerdal tilbyr vi selvutviklingsgrupper. Disse foregår over 6 samlinger med temaer som for eksempel sosial angst, psykisk helse, seksualitet og hormonbehandling.

Hjelpemidler

Vi informerer om hjelpemidler og på vårt kontor har vi et utvalg av kompresjonsvester, penisproteser, brystproteser og vaginablokkere. På kontoret har vi faste dager med informasjon og formidling av hjelpemidler (les mer på HBRS.no).

Kurs for foreldre og foresatte

Ved behov arrangerer vi kurs om temaet kjønnsinkongruens/dysfori. På kurset snakker vi om følelsesmessige og praktiske utfordringer som foreldre og foresatte står i, eller kan møte i prosessen. Alle har forskjellige behov, derfor tilpasser vi temaer avhengig av hvem som kommer på kurs.

Sommerleir for alle berørt av kjønnsinkongruens

Hvert år arrangeres sommerleir på Røde Kors Eidene på Tjøme. Dette kan trygt kalles det største og mest populære årlige arrangement.

Vi vil takke Anne Marie Frognerlund for de flotte albumene hun har laget fra alle sommerleirene. Hun

har selv tatt bilder og samlet bilder fra andre. Hun har printet de ut og satt dem i album og skrevet mye forklarende tekst. I våre dager hvor det tas 1000 vis av digitale bilder som aldri deles, er det noe eget med «de gode gamle» fysiske fotoalbumene. Albumene tas med på hver ny sommerleir, albumet fra fjoråret legges ved, og så kan vi bla, mimre og kose oss med bildene.

Vikingtreff for barn og foreldre.

Dette er et samarbeid med Stiftelsen Stensveen – trygg i eget uttrykk og Brunnes ressurscenter.

Vikingtreffet er en helgesamling på Kapp, Østre Toten for familier. Aldersgrense for barn er opptil 14 år. Vi ror vikingskip, har ulike aktiviteter, bader, griller og koser oss ute sammen.

Yoga

HBRS samarbeider med yogalærer og yogaterapeut Laura McMahon for å tilby yoga for våre medlemmer. Yogaen har fokus på selvbestemmelse og kan gi et mer positivt forhold til kroppen din.

Helsetilbudet

Flere steder i kapitlet «Historien til HBRS 2000 -2020 (2021)» omtales helsetilbudet til mennesker som opplever kjønnsdysfori. Det har vært en lang historie, men hvor lite endret seg før vi kommer ut på 2000 tallet. I begynnelsen av HBRS sin historie var fokuset å få på plass et nødvendig og forsvarlig helsetilbud til transseksuelle. Det er rart å skrive dette fordi det har skjedd så mye de siste årene i forhold til gruppen mennesker som opplever kjønnsinkongruens/-dysfori.

Det oppsto gradvis en forståelse for at det var behov for et helsetilbud til gruppen som definerer seg som transpersoner. HBRS ble etablert som en pasientorganisasjon for mennesker med diagnosen transseksualisme men ønsker at mennesker utenfor vår organisasjon som opplever kjønnsinkongruens også skal ha et helsetilbud.

Da ICD 10 ble revidert og vi fikk ICD 11 endret mye seg. Transseksualisme som diagnose forsvant og vi fikk en mye videre forståelse av tematikken ved innføringen av begrepet kjønnsinkongruens. Følgende av ICD 11 er at mye av grunnlaget for helsevesenets møte med kjønns mangfoldet må revideres. Norske myndigheter igangsatte et arbeid med å utvikle en «Nasjonal faglig retningslinje for helsehjelp til personer med kjønnsinkongruens.» I denne retningslinjen ligger det mange føringer for hvordan fremtidens helsehjelp skal utformes for denne gruppen. Retningslinjen ble godkjent i 2020.

Behandling før 2000

«Siden den første kjønnskifteoperasjonen ble foretatt i Norge i 1963, har man de siste årene sett en økning i antall personer som vil foreta kjønnskifte. Årlig bytter mellom ti og femten personer kjønn her i landet. I løpet av de første 25 år fra 1963-1988 ble det foretatt kjønnskifte på 65 personer. De neste ti årene fikk 78 pasienter skiftet kjønn. Bare i løpet av de siste årene har hele 26 personer gjennomgått en såkalt kjønnskonvertering.» (LFTS nyhetsbrev 27.8.00)

Nedleggelse av behandlingstilbudet

«Det var 1. januar i år at begge de to psykiaterne Ira Haraldsen og Berthold Grünfeldt i Tverrfaglig behandlingsteam for transseksuelle trakk seg fra sitt arbeid. De ønsker at deres funksjon skal formaliseres for å sikre at den videre kjønnskonverteringen skal drives forsvarlig. Den eneste plastikk-kirurgen som utfører kjønnskifteoperasjoner i Norge har også sagt opp sin stilling ved Rikshospitalet.» (LFTS nyhetsbrev 27.8.00)

Tilbudet til transseksuelle har i Norge i flere år ligget tilbake for det man har kunnet tilby i Sverige. Overlege Ingemar Fogdestam er ansatt ved Rikshospitalet for å bidra til å rette på dette. Ingemar Fogdestam og Gunnar Kratz arbeider for å bedre transseksuelles tilbud.

foto P. Gulbrandsen

(Pål Gulbrandsen Tidsskr. Nor Lægeforen. 2001; 121: 3327)

Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens

«Arbeidsgruppa for Transseksuelle ved Rikshospitalet har endret navn til GID-klinikken (Gender Identity Disorder), og består av åtte personer med høy faglig kompetanse på kjønnsforstyrrelser. Denne gruppen av mennesker er de som ivaretar den landsdekkende funksjonen som Rikshospitalet er pålagt i forbindelse med kjønnskongerteringer - fra psykiatrisk vurdering, hormonell behandling, kirurgisk konvertering og post-operativ oppfølging.

LFTS er representert på endel av de møtene denne arbeidsgruppen har.» (lfts.no, 20.5.2002)

Det første teamet på den nye GID-klinikken var:

Psykiatrisk Sykepleier:	Liv Helgaker
Psykiater:	Ira Hebold Haraldsen
Professor:	Berthold Grünfelt
Barne- og Ungdomspsykiater:	Trond Diseth
Endokrinolog:	Thomas Schreiner
Kirurg:	Ingemar Fogdestam
Kirurg:	Frank Friedrich Steinbach
Gynekolog:	Erik Rokkones

Fram til i dag har GID-klinikken både endret navn og organisering. Det som fortsatt står fast er at vi har en Nasjonal behandlingstjeneste på dette feltet.

Fra 15. Mai 2017 ble Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens (NBTK) delt mellom Barne- og ungdomsklinikken og Nevroklinikken i Oslo universitetssykehus.

Fra 1. januar 2020 ble begrepet kjønnsinkongruens innført, og behandlingstjenestens forkortelse endret til NBTK (Nasjonal Behandlingstjeneste for Kjønnssinkongruens).

I Norge er det NBTK som er tillagt ansvar for å drive pasientbehandling for diagnosen kjønnsinkongruens. I henhold til «Veileder for Nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten (jan 2017)» fremkommer det at bare de helseforetak som er tillagt ansvar for en nasjonal eller flerregional behandlingstjeneste skal drive høyspesialisert pasientbehandling innenfor det fagområdet som tjenesten er godkjent for. Alle andre sykehus og helseforetak forpliktes å henvise pasienter til det behandlingstilbudet den nasjonale behandlingstjenesten er tillagt ansvar for.

Regionale senter

Som en følge av «Nasjonal faglig retningslinje for helsehjelp til personer med kjønnsinkongruens» er nå regionale senter for kjønnsinkongruens under etablering flere steder i landet.

«Regionalt senter for kjønnsinkongruens i Sykehuset i Vestfold gir et utrednings-, behandlings-, og oppfølgingstilbud for personer fra 18 års alder som opplever kjønnsinkongruens, at egen kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk skiller seg fra tildelt kjønn ved fødsel.» (siv.no)

Etterord - drømmene videre

Jeg håper at vi kan fortsette å bygge HBRS opp. Større og sterkere. I dag er vi for sårbare og avhengig av enkeltmennesker.

At HBRS kan styrkes som ressurscenter.

At vi alltid kan ha en åpen dør for alle som trenger det.

At man bare kan dukke opp på døren og bli møtt av mennesker som bryr seg og viser omsorg.

At vi fortsetter å tilby, treningsgrupper, en til en trening, yoga, protesetilpasning, selvutviklingsgrupper og diverse kurs alt fra praktisk livsmestring til styrking av psykisk helse.

At HBRS fortsetter å jobbe med å styrke behandlingstilbudet til alle med kjønnsinkongruens.

At vi kan utvide kurs og foredragsvirksomhet.

At vi knytter til oss enda flere samarbeidspartnere, både de med egen erfaring og fagpersoner for å holde foredrag rundt i hele Norge.

At vi har en egen liten avdeling som kan jobbe med både å holde foredrag, men også utvikle, digitalisere og synliggjøre.

At vi får styrket og trygget vår økonomi, slik at vi kan ansette flere. Både til kurs- og foredragsvirksomhet, men ikke minst noen til den daglige driften. Gjerne en med helsefaglig utdanning.

At foreldre og familieforeningen fortsatt står sterkt og kan styrke og støtte nye familier som kommer til HBRS.

At vi får til en aktiv ungdomsgruppe og kan hjelpe ungdommen til å hjelpe seg selv og andre.

At regionslagene kan tilby enda mere sosiale aktiviteter rundt om i hele Norge.

At vi fortsetter å arrangere konferanser om aktuelle og viktige temaer innen kjønnsinkongruens.

At vi får styrket vår synlighet, slik at flere kan finne oss og at HBRS blir synonymt med kjønnsinkongruens.

Benjamin Solvang
styreleder

Alla dessa dagar som kom och gick,
inte visste jag att det var livet.

Stig Johansson

Kontaktinformasjon

Harry Benjamin ressurscenter

Tlf. 22 11 40 40

E-post til: info@hbrs.no

www.hbrs.no

Besøkesadresse:

Christian Krohgs gate 34, 5. etasje

HBRS

Barn- ungdom-voksen-familie